

GESTIÓ I PLANIFICACIÓ DELS RECURSOS I DEL TERRITORI

La intervenció planificada sobre el territori:

plans i projectes, teories i propostes, mètodes i models, objectius i estratègies.

curs 2005-06

Llicenciatura de Ciències Ambientals; assignatura troncal; codi 23827; segon cicle; 10 crèdits

Professors:

Pilar Riera Figueras

tel. 935811459; pilar.riera@uab.es

despatx B9-030 (Dep. Geografia)

Abel Albet i Mas

tel. 935811577; abel.albet@uab.es

horari d'atenció: dl + dx 11h a 12h

despatx B9-036 (Dep. Geografia)

Carlos Haas

tel. 935811459; carlos.haas@uab.es

despatx B9-028 (Dep. Geografia)

Helena Cruz Gallach

tel. 935811751; helena.cruz@uab.es

despatx B9-040 (Dep. Geografia)

Programa orientatiu

1. EL TERRITORI: NECESSITAT D'ORDENACIÓ I DE PLANIFICACIÓ [A. Albet]

Objectius, continguts i estratègies de la planificació urbana i territorial

Ordenació i planificació territorial: evolució d'un concepte i història d'un procés

La intervenció en el territori i en l'assignació de recursos

El procés de planificació: polítiques territorials i pràctiques socials

Característiques de la intervenció en el territori

2. EL TERRITORI: LA CIUTAT I ELS ESPAIS OBERTS [P. Riera]

La ciutat: aspectes morfològics, etapes de creixement de les ciutats

Les aglomeracions metropolitanes

Els sistemes urbans de ciutats

Els espais oberts

Els agents de transformació del territori

3. EL MARC ADMINISTRATIU DE LES POLÍTIQUES TERRITORIALS [A. Albet]

Les escales i els àmbits del planejament

Les competències en l'ordenació del territori i els nivells de l'administració pública

La legislació urbanística i territorial

El sistema de planejament: els plans i els instruments de planejament

El planejament a Catalunya
 La gestió, el control i la revisió del planejament
 Implementació del planejament

4. EL PLANEJAMENT URBANÍSTIC [A. Albet]

Escales i àmbits del planejament urbanístic
 El planejament urbanístic a Catalunya
 Els plans d'urbanisme
 Gestió i control del planejament urbanístic
 Les àrees i les regions metropolitanes
 El planejament metropolitana
 Els plans directors urbanístics

5. EL PLANEJAMENT TERRITORIAL [P. Riera]

L'escala i els àmbits del planejament territorial
 El planejament territorial a Catalunya
 El Pla Territorial General Territorial de Catalunya
 El planejament territorial sectorial
 El planejament territorial parcial
 Els plans de gestió i d'ordenació dels recursos

6. EL PLANEJAMENT ESTRATÈGIC [A. Albet]

Els plans estratègics
 Les Agendes 21

7. APORTACIONS CLÀSSIQUES AL PENSAMENT TERRITORIAL I URBANÍSTIC [P. Riera]

Ildefons Cerdà i el Pla d'Eixample de Barcelona
 La Ciutat Jardí de Howard
 Les aportacions de Le Corbusier
 Altres

8. L'ORDENACIÓ TERRITORIAL I URBANÍSTICA A LA CATALUNYA CONTEMPORÀNIA [P. Riera]

Propostes d'ordenació urbanística a Barcelona: 1900-1936
 Propostes d'ordenació territorial a la Catalunya republicana

9. POLÍTIQUES TERRITORIALS I REGIONALS A LA UNIÓ EUROPEA [P. Riera]

L'ordenació del territori als països europeus
 L'estratègia territorial europea
 Polítiques sectorials europees

Bibliografia bàsica general

ASCHER, François (2004). *Los nuevos principios del urbanismo*. Madrid: Alianza.
 BENEVOLO, Leonardo (1963). *Le origini dell'urbanistica moderna*. Bari: Laterza [trad. cast. *Orígenes del urbanismo moderno*. Madrid: H. Blume; 1979].
 BOHIGAS, Oriol (2004). *Contra la incontinenca urbana. Reconsideración moral de la arquitectura y la ciudad*. Barcelona: Electa.

- BONET CORREA, Antonio (1995). *Las claves del urbanismo*. Barcelona: Planeta.
- BORJA, Jordi; MUXÍ, Zaida (2001). *L'espai públic: ciutat i ciutadania*. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- BORJA, Jordi; MUXÍ, Zaida (eds.) (2004). *Urbanismo en el siglo XXI. Bilbao, Madrid, Valencia, Barcelona*. Barcelona: Edicions UPC.
- BRU, Josepa (2000). *Medi ambient i intervenció en el territori. Bases formatives i nous recursos per al treball interdisciplinari*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Medi Ambient.
- BUSQUETS, Joan (2004). *Barcelona. La construcció urbanística de una ciudad compacta*. Barcelona: Serbal.
- BYRNE, David (2001). *Understanding the urban*. Basingstoke: Palgrave.
- CAMPOS VENUTI, Giuseppe (1988). *La terza generazione dell'urbanistica*. Milà: Franco Angeli.
- CERVELLATI, Pier Luigi (1991). *La città bella. Il recupero dell'ambiente urbano* Bologna: Il Mulino
- CHOAY, Françoise (1965). *El urbanismo. Utopías y realidades*. Barcelona: Lumen; 1970.
- CROSTA, Pier Luigi (ed.) (1984). *La produzione sociale del piano. Territorio, società e stato nel capitalismo maturo*. Milà: Franco Angeli.
- DEELSTRA, Tjeerd (et alii) (eds.) (1991). *The resourceful city: management approaches to efficient cities fit to live in*. Amsterdam: The Netherlands MAB Committee.
- DELLA PERGOLA, Giuliano (1993). *Urbanesimo. Antología crítica de escritos sulla città*. Nàpols: Liguori.
- Donostialdeko Okupazio Batzarra & Likiniano Elkarte (2001). *Vivienda: Especulación, ... & Okupazioak*. Bilbo: DDT Banaketak.
- DUPUY, Gabriel (1992). *L'urbanisme des réseaux. Théories et méthodes*. Paris: Armand Colin [trad. cat.: *L'urbanisme de les xarxes. Teories i mètodes*. Vilassar de Mar: Oikos-Tau, 1996].
- ESTEBAN, Juli (1999). *El projecte urbanístic. Valorar la periferia i recuperar el centre*. Barcelona: Aula Barcelona.
- ESTEBAN, Juli (2001). *L'ordenació urbanística: conceptes, eines i pràctiques*. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- ESTEBAN, Juli; TARROJA, Àlex (dirs.). (2004). *Anuari Territorial de Catalunya 2003*. Barcelona: Societat Catalana d'Ordenació del Teritori.
- FOLCH, Ramon (coord.) (2003). *El territorio como sistema. Conceptos y herramientas de ordenación*. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- FONT, Antonio (coord.) (2003). *Planeamiento urbanístico. De la controversia a la renovación*. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- FONT, Antonio; LLOP, Carles; VILANOVA, Josep M. (1999). *La construcció del territori metropolità. Morfogènesi de la regió urbana de Barcelona*. Barcelona: Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona.
- GANAU, Joan; MALLARACH, Jordi (2003). *La planificació estratègica territorial a Catalunya. Quinze anys d'evolució*. Barcelona: Generalitat de Catalunya (Pla Governamental Cat 21).
- GARCÍA VÁZQUEZ, Carlos (2004). *Ciudad de hojaldre. Visiones urbanas del sigllo XXI*. Barcelona: Gustavo Gili.
- GIBELLI, Cristina; MAGNANI, Italo (ed.) (1988). *La pianificazione urbanística come strumento di politica economica*. Milà: Franco Angeli.
- GIGOSOS, Pablo; SARAIVA, Manuel (1993). "Relectura del planeamiento español de los años 80: generación de planes, generaciones de urbanistas", *Ciudades*, 1; p. 37-52.
- GIRARDET, Herbert (2001). *Creando ciudades sostenibles*. València: Tilde.

- GONZÁLEZ ORDOVÁS, María José (et alii). (1998). *El malestar urbano en la gran ciudad*. Madrid: Talasa - Fundación COAM.
- GUIDICINI, Paolo (1998). *Nuovo manuale per le ricerche sociali sul territorio*. Milà: FrancoAngeli.
- HALL, Peter (1974). *Urban and regional planning*. Harmondsworth: Penguin Books [3a ed. London: Routledge; 1992].
- HARVEY, David; SMITH, Neil (2005). *Capital financiero, propiedad inmobiliaria y cultura*. Barcelona: MACBA/UAB.
- INDOVINA, Francesco (ed.) (1993). *La città occasionale. Firenze, Napoli, Torino, Venezia*. Milano: Franco Angeli.
- INDOVINA, Francesco (2004). "Per què el planejament avui? ", *Territori i Ciutat. Butlletí Digital de l'Oficina Tècnica de Cooperació*, 17; Barcelona: Diputació de Barcelona; www.diba.es/otc
- LE CORBUSIER (1941). *La Charte d'Athènes*. París: Editions de Minuit [trad. cast. *Principios de urbanismo (La Carta de Atenas)*. Barcelona: Ariel, 1971].
- LEFEBVRE, Henri (2003). *The urban revolution. (foreword by Neil Smith)*. Minneapolis: University of Minnesota Press.
- LÓPEZ de LUCIO, Ramón (1993). *Ciudad y urbanismo a finales del siglo XX*. València: Universitat de València; Servei de Publicacions.
- MARAGALL, Pasqual (ed.) (1999). *Europa pròxima. Europa, regions i ciutats*. Barcelona: Edicions Universitat de Barcelona-Edicions UPC.
- MARTIN RAMOS, Angel (ed.) (2004). *Lo urbano en 20 autores contemporáneos*. Barcelona: Edicions UPC.
- MARTORELL PORTAS, V.; FLORENSA FERRER, A.; MARTORELL OTZET, V. (1970). *Historia del urbanismo en Barcelona. Del Plan Cerdá al Área metropolitana*. Barcelona: Comisión de Urbanismo y Servicios Comunes de Barcelona y otros municipios-ed. Labor.
- MONCLÚS, Francisco Javier (ed.) (1998). *La ciudad dispersa*. Barcelona: Centre de Cultura Contemporània de Barcelona.
- MOYA, Luís (ed.) (1994). *La práctica del planeamiento urbanístico*. Madrid: Síntesis.
- NAVARRO, Ferran; VILANOVA, Josep M. (2000). *Transformació de la ciutat construïda. Instruments urbanístics*. Barcelona: Edicions UPC.
- NEL ·LO, Oriol (2001). *Ciutat de ciutats. Reflexions sobre el procés d'urbanització a Catalunya*. Barcelona: Empúries.
- NEL ·LO, Oriol (2003). *Lletres de batalla. Política i territori a Catalunya*. Lleida: Pagès.
- NEL ·LO, Oriol (ed.) (2003). *Aquí no! Els conflictes territorials a Catalunya*. Barcelona: Empúries.
- OLIVA, Josep (2001). *La confusió de l'urbanisme. Ciutat pública versus ciutat domèstica*. Barcelona: Pòrtic.
- PANERAI, Philippe; MANGIN, David (1999). *Proyectar la ciudad*. Madrid: Celeste, 2002
- Papers. Regió Metropolitana de Barcelona. Territori, Estratègies, Planejament [diversos números]*
- PAQUOT, Thierry; LUSSAULT, Michel; BODY-GENDROT, Sophie (eds.) (2000). *La ville et l'urbain. L'état des savoirs*. Paris: La Découverte.
- PPT (2000). *Perspectiva de desenvolupament del territori europeu. Per un desenvolupament equilibrat i sostenible de la Unió Europea*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Política Territorial i Obres Públiques, Direcció General d'Ordenació del Territori i Urbanisme, Programa per al Planejament Territorial.

- PUJADAS, Romà; FONT, Jaume (1998). *Ordenación y planificación territorial*. Madrid: Síntesis.
- QUEROL, Jordi (2004). *Bienvenidos al urbanismo. Imágenes y palabras*. Barcelona: Viena Ediciones.
- ROCA, Francesc (1979). *Política econòmica i territori a Catalunya, 1901-1939*. Barcelona: Ketres.
- ROCA, Joan (coord.) (1997). *Expansió urbana i planejament a Barcelona*. Barcelona: Institut de Cultura de Barcelona & ed. Proa.
- RUEDA, Salvador (1993). "L'ecologia urbana i la planificació de la ciutat", *Medi ambient, Tecnologia i Cultura*, 5; pp. 6-17.
- SÁNCHEZ de MADARIAGA, Inés (1999). *Introducción al urbanismo. Conceptos y métodos de la planificación urbana*. Madrid: Alianza Editorial.
- SANTACANA, Francesc (2000). *El planejament estratègic*. Barcelona: Aula Barcelona.
- SCOT (1999). *Els plans generals dels noranta*. Barcelona: Societat Catalana d'Ordenació del Territori.
- SERRATOSA, Albert (1979). *Objetivos y metodología de un plan metropolitano*. Vilassar de Mar: Oikos-Tau.
- TERAN, Fernando de (1999). *Historia del urbanismo en España III. Siglos XIX y XX*. Madrid: Cátedra.
- TORRES CAPELL, Manuel de (1999). *La formació de la urbanística metropolitana de Barcelona. L'urbanisme de la diversitat*. Barcelona: Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona.
- VEGARA, Alfonso (1993). "Cultura urbana y cultura del territorio. Los retos del urbanismo del siglo XXI", *Ciudad y Territorio. Estudios Territoriales*, 95-96; pp. 245-255.
- XALABARDER, Maria (2001). *Guia bàsica de la pràctica de l'urbanisme*. Barcelona: Mediterrània.

Estructura del curs

Classes teòriques: dl + dm + dx + dj + dv 10h a 11h

Classes pràctiques: dx 15h a 16h30

Avaluació

a. Prova escrita individual (40 %): dx 1 de febrer de 2006 (segona convocatòria: dv 14 de juliol de 2006)

b. Pràctiques d'aula (20 %) i elaboració d'un treball de curs (40 %).

Per poder ser avaluat/da cal haver fet les parts a. i b.; es valorarà l'assistència i la participació en les sessions de classe.

Per a cada tema s'oferirà una bibliografia específica i unes lectures obligatòries. Al llarg del curs d'organitzaran diverses conferències.

Bellaterra, 26 de setembre de 2005